

NATIONAAL DELTAPROGRAMMA 2026

HOOFDLIJNEN

Kiezen, verdelen en aanpassen

Het volgende hoofdstuk
in onze watertraditie

HOOFDLIJNEN

DELTAPROGRAMMA 2026

Kiezen, verdelen en aanpassen

Het volgende hoofdstuk
in onze watertraditie

In deze uitgave zijn de hoofdlijnen van het Deltaprogramma 2026 beknopt gevisualiseerd.
Het volledige Deltaprogramma 2026 is te vinden op www.deltaprogramma.nl.

Coverfoto: Hoogwatergeul Reevediep. Verbinding tussen de IJssel en het Drontermeer om bij hoogwater op de IJssel de stad Kampen te beschermen tegen wateroverlast. Op de nieuwe dijken is ruimte voor woningbouw, een nieuwe woonwijk Reeve. Foto: Tineke Dijkstra

Een delegatie van
Rijkswaterstaat en
de deltagcommissaris
brengen een werkbezoek
aan de Afsluitdijk.
Foto: Nationaal
Deltaprogramma

Over het Deltaprogramma

Nat wordt natter, droog wordt droger, heet wordt heter en het weer wordt grilliger. Het laaggelegen Nederland is kwetsbaar voor klimaatverandering. Met het Nationaal Deltaprogramma werken we aan een veilige en leefbare delta:

- goede bescherming tegen overstromingen
- voldoende zoetwater
- een klimaatbestendige inrichting

Waar staat het Nationaal Deltaprogramma nu?
Zijn de doelen haalbaar? Wat vraagt aandacht?

De deltacommissaris rapporteert ieder jaar over de voortgang.
Het nieuwste voortgangsrapport is Deltaprogramma 2026.
Kijk op www.deltaprogramma.nl voor de gedetailleerde rapportage.

Deze hoofdlijnenbrochure biedt een snelle blik op de voortgang en de aandachtspunten, vooral voor bestuurders in Den Haag en in de regio.
Als handvat voor een goede discussie.

Het Nationaal Deltaprogramma is een samenwerkingsverband van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Ook kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties doen actief mee.

“We beginnen aan een nieuw hoofdstuk in onze watertraditie. Dat vraagt om stevige keuzes om ons aan te passen. Met oog voor elkaar en voor de generaties na ons.”

Deltacommissaris Co Verdaas

Hoe organiseren we de uitvoering? En hoe financieren we die? Advies deltacommissaris: start een verkenning.

Het wordt steeds duidelijker wat we moeten doen om Nederland klimaatvitaal te houden en welke bestuurlijke keuzes daarvoor nodig zijn. De vraag is nu vooral hoe we de benodigde ingrepen voor elkaar krijgen.

Hoe vinden we de beste oplossingen voor de samenleving?

Hoe betalen we een klimaatvitaal Nederland, nu en straks?

Met welke partijen vormen we coalities?

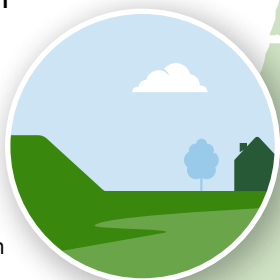
De tijd dringt om aan de slag te gaan. Een gezamenlijke bestuurlijke verkenning naar deze en andere uitvoeringsvragen helpt om op tijd de goede stappen te zetten. Dat vraagt inzet van bestuurders binnen en buiten het Deltaprogramma: de vraagstukken spelen in het waterdomein én het ruimtelijk domein.

Bestand tegen te veel en te weinig water: het kán. Maar alleen als we ons aanpassen.

Het weer wordt grilliger. Wat nu extreem nat of droog is, is straks normaal. Daarom moeten we het water anders beheren. En ons land anders gebruiken en inrichten: klimaatbestendig wonen en werken. Het kan niet blijven zoals het is.

Voorbeelden van aanpassen:

Ruimte vrijhouden voor dijkversterkingen

Ruimte maken voor het opvangen van stortbuien

Zowel landbouw als natuur moeten meebewegen met klimaatverandering

Het water efficiënt over Nederland verdelen

Dorpen en steden koel houden bij extreme hitte

Waarom is dit belangrijk?

Niets doen heeft grote gevolgen: stortbuien en droogte geven schade en overlast. Met heldere keuzes ontstaat nieuw perspectief. Keuzes over over de aanpassing van watersystemen, de inrichting van onze steden en dorpen en het landelijk gebied. De regio's werken de opties uit.

Waarom past dit bij Nederland?

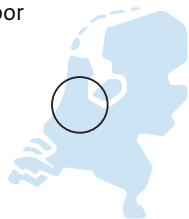
Het Nederlandse waterbeheer is wereldberoemd. We legden de Deltawerken aan en ontwikkelden Ruimte voor de Rivier. Nu staan we voor een nieuw hoofdstuk in onze watertraditie: ons land bestand maken tegen extreme neerslag en langdurige droogte.

Klimaatbestendig wonen en werken: in samenhang geschikte combinaties kiezen

Voor klimaatbestendig wonen en werken moeten we alle mogelijkheden benutten: het is én én én.

Technisch en ruimtelijk

Voorbeeld: Centraal Holland is nu al kwetsbaar voor wateroverlast door stortbuien. Niets doen maakt dit erger.

Aanpakken met techniek

Extra gemaal-
capaciteit bij
IJmuiden

Extra
waterbergings-
gebieden

Ruimtelijk aanpassen

Steden en land- en tuinbouw
aanpassen aan nattere
omstandigheden

Waterbeheer én landgebruik

Voorbeeld: op de hoge zandgronden is steeds minder water beschikbaar.

Waterbeheer

De sponswerking van de
bodem verbeteren om
water vast te houden

Landgebruik

Aanpassen aan natter en droger:
ander materieel, andere
teelt(wijze), ander landgebruik

Keuze en doorwerking

Voorbeeld: door zee-
spiegelstijging moet
de Maeslantkering
steeds vaker sluiten.

Keuze maken

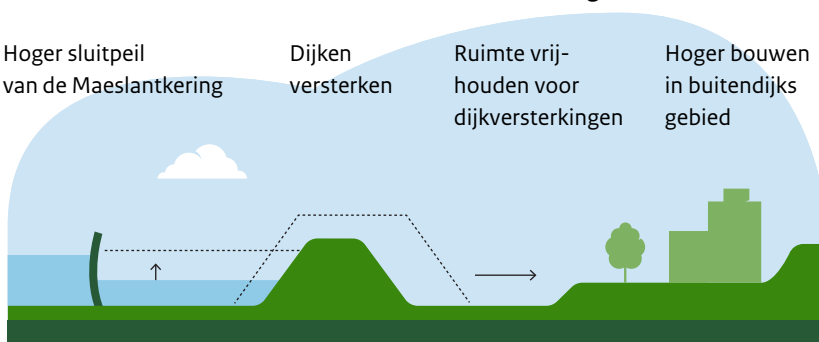
Hoger sluitpeil
van de Maeslantkering

Dijken
versterken

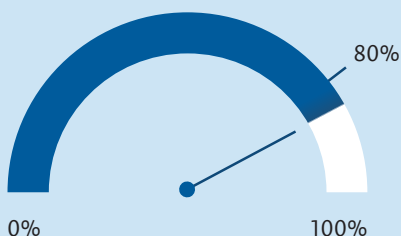
Doorwerking

Ruimte vrij-
houden voor
dijkversterkingen

Hoger bouwen
in buitendijks
gebied

De opgave waterveiligheid gaat over de bescherming tegen overstromingen

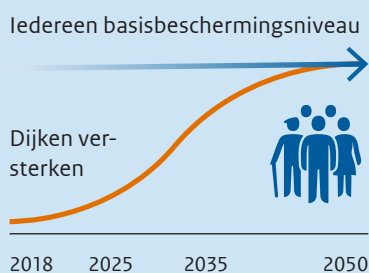

Doel: in 2050 heeft iedereen het basisbeschermingsniveau. De kans op grote groepen slachtoffers en grote economische schade is dan zeer klein.

In 2020 had 80% het basisbeschermingsniveau, in 2030 zal dit toegenomen zijn tot 83%. Daarmee hebben circa 251.000 mensen extra het basisbeschermingsniveau gekregen.

Tempo in dijkversterkingen

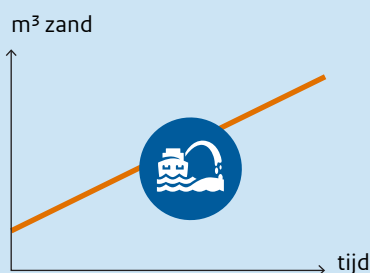
Rijk en waterschappen steken extra geld in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) om tempo te houden in de dijkversterkingen.

Ook werken waterschappen en het Rijk aan verbeteringen in de uitvoering van het HWBP.

Zand reserveren voor de kust

We houden de kustlijn op zijn plaats met zandsuppleties. Zo blijven de duinen hoog en sterk. Dat is zeer effectief voor de waterveiligheid.

We moeten Noordzeezand sparen voor het kustonderhoud en de winlocaties bereikbaar houden.

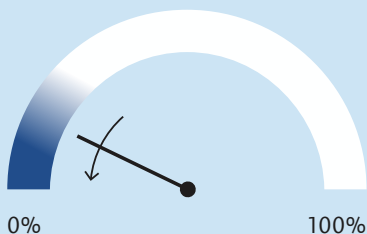
Proactief verbinding zoeken

De waterveiligheidsopgave kunnen we verbinden met rivierverschuiving en andere ruimtelijke opgaven.

Waterschappen en andere overheden zoeken tijdig integrale oplossingen. Dat beperkt hinder en houdt het tempo erin.

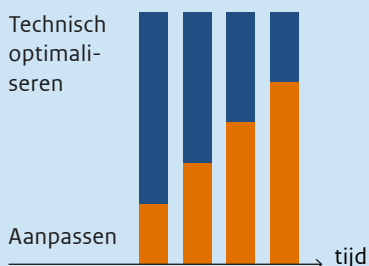
De opgave zoetwater gaat over de weerbaarheid tegen watertekort

Nederland is in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekort.

Het doel raakt steeds verder uit beeld. Het watersysteem, het landgebruik en de bedrijfsvoering moeten veranderen.

Optimaliseren én aanpassen

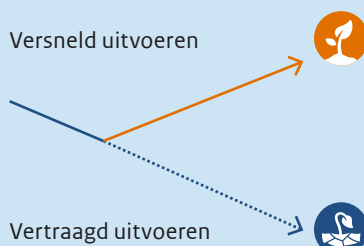
Nederland krijgt vaker met droogte te maken. We kunnen het watersysteem technisch optimaliseren om watertekorten te beperken.

Maar dat is niet genoeg. We moeten ook voorsorteren op andere bedrijfsvoering en een andere inrichting van de ruimte.

Geef uitvoeren prioriteit

Veel geplande maatregelen zijn vertraagd door capaciteitstekort, inflatie en complexiteit van de uitvoering.

Het risico op schade door watertekort neemt hierdoor toe. Met hogere prioriteit voor de uitvoering houden we de vaart erin.

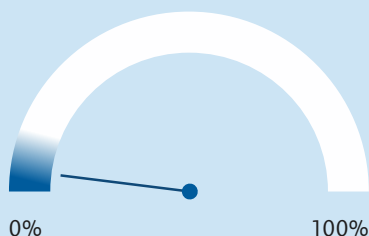
Hoe verdelen we het water?

Rijk en regio's vragen meer zoetwater, voor woningen, bedrijven, energie etc. Maar 's zomers valt er minder zoetwater te verdelen.

Overheden maken aan gebruikers duidelijk wat het risico is op toenemende watertekorten en verzilting.

De opgave ruimtelijke adaptatie gaat over een klimaatbestendige inrichting

Nederland is in 2050 klimaatbestendig ingericht. We moeten nu aan de slag om zoveel mogelijk de schade door wateroverlast, overstroming, droogte en hitte te beperken. We staan pas aan het begin van de noodzakelijke transitie.

Zoeken naar de balans

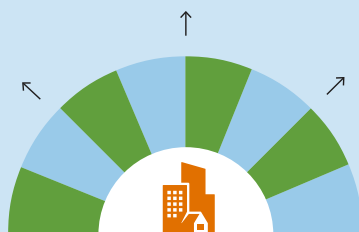
Op lokaal, regionaal en nationaal niveau is veel nodig om klimaatbestendig te worden. Dat vraagt inzet op drie lagen:

Extreme neerslag is een urgent probleem dat we in samenhang met droogte en hitte moeten aanpakken.

Ruimte voor groen en blauw

Meer groen en blauw maakt onze leefomgeving klimaatbestendig, gezond en mooi. Dat vraagt keuzes in het ruimtegebruik.

Klimaatadaptatie moet onderdeel zijn van alles wat we doen in de ruimtelijke inrichting.

Verantwoordelijkheid nemen

Klimaatbestendig worden vereist brede inzet: van bewoners, financiële sector, bedrijven, vitale sector, GGD's, landbouw, natuur etc.

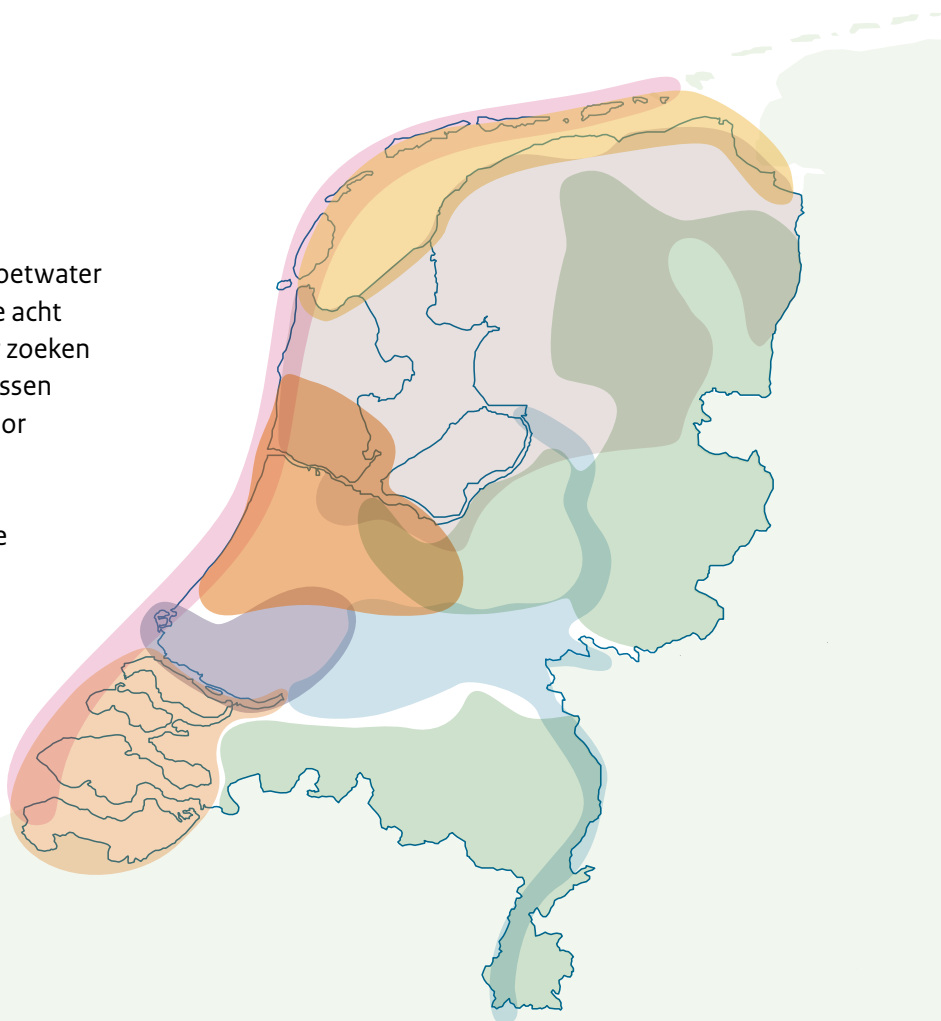
Klimaatbestendig worden vraagt zowel publieke als private inspanningen en financiering.

Uitvoering in de gebieden

Het concrete werk aan waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie vindt plaats in de acht gebieden van het Deltaprogramma. Daar zoeken de partijen samen de maatregelen die passen bij de vastgestelde voorkeursstrategie voor het gebied.

Het steeds grilligere weer en de versnelde zeespiegelstijging maken de uitdagingen groter. In 2026 is de herijking van het Deltaprogramma gereed. Alle gebieden verwachten dat aanpassingen in hun voorkeursstrategie nodig zijn. Hieronder staat per regio in welke richting dat gaat.

Kust

Zet actief in op het meegroeien van het (Hollandse) kustlandschap met de zeespiegelstijging: voor de bescherming van ons dichtbevolkte en kapitaal-intensieve achterland, de drink- en zoetwatervoorziening en hoogwaardige natuur en recreatie.

Centraal Holland

Voorkom maatschappelijke ontwrichting door extreme neerslag, overstromingen en toenemend zoetwatertekort. Dit vraagt om technische oplossingen én voldoende ruimte voor water, met waterbuffers, slim ruimtegebruik en een klimaatbestendige inrichting.

Rijnmond-Drechtsteden

Borg bij ruimtelijke ontwikkelingen rond de dijk (ook buitendijks) voldoende ruimte voor toekomstige waterveiligheid.

Zuidwestelijke Delta

We werken aan de weerbaarheid van de Zuidwestelijke Delta met klimaatbestendige land-waterovergangen, veerkrachtige deltanatuur, schoon water en een volhoudbare zoetwaterstrategie voor volgende generaties. We doen dit met een gebiedsgerichte en adaptieve aanpak.

Waddengebied

Beweeg naar waterveiligheidslandschappen, met oog voor de functies en waarden van de regio, en zoek daarbij combinaties met ruimtelijke adaptatie en zoetwater.

IJsselmeergebied

Een grotere zoetwaterbuffer lost het watertekort niet op, maar is hard nodig vanwege natuur, landbouw, bodemdaling en verzilting in Noord-Nederland. In de meren zijn de consequenties groot: natuurschade en buitendijkse gebieden staan vaker onder water bij een hoger meerpeil.

Hoge Zandgronden

De transitie naar een robuust watersysteem en passend watergebruik is noodzaak: alleen zo blijven we veerkrachtig en weerbaar tegen droogte en piekbuien. De transitie is al begonnen en vraagt een koersvast vervolg, in samenhang met de andere opgaven.

Rijn en Maas

Nú scherpe ruimtelijke keuzes maken, binnen- én buitendijks, voor de waterveiligheid en de beschikbaarheid van zoetwater tot 2100.

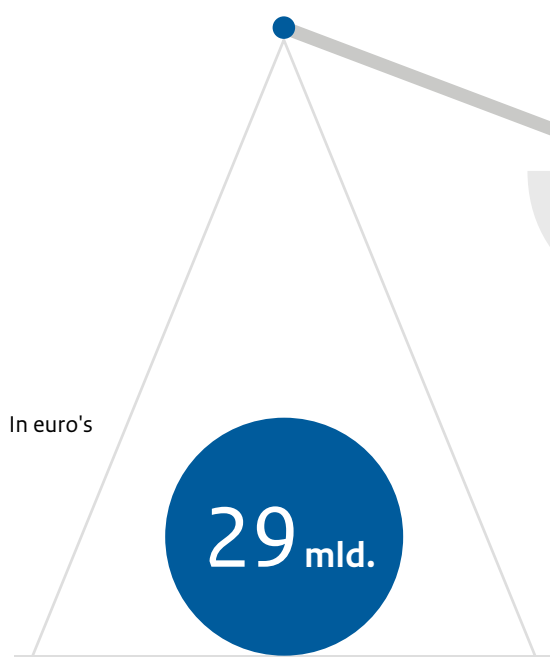
Het Deltafonds: het financiële fundament onder het Deltaprogramma

In het Deltafonds zit geld van de Rijksoverheid om een deel van de maatregelen van het Deltaprogramma te betalen. Ook andere overheden betalen mee. In 2026 is € 1,9 miljard beschikbaar in het Deltafonds, waarvan € 0,7 miljard voor de doelen van het Deltaprogramma.

De verwachting is dat er in totaal – voor de hele looptijd van het Deltaprogramma tussen 2015 en 2050 – € 29 miljard beschikbaar is voor de maatregelen. De kosten van de benodigde maatregelen zijn lager dan vorig jaar ingeschat. Toch is er nog steeds een tekort. De maakbaarheid van maatregelen hangt niet alleen van geld af, maar ook van bijvoorbeeld capaciteit en bestuurlijke en juridische mogelijkheden.

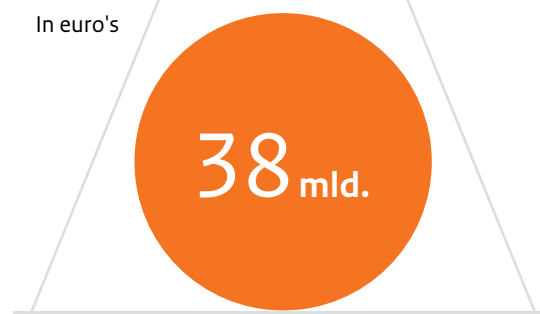
Kosten 2015-2050

De maatregelen van het Deltaprogramma kosten naar verwachting tussen 2015 en 2050 in totaal circa € 38 mld., met een bandbreedte van +/- € 4 mld.

Budget 2015-2050

Het budget voor de maatregelen van het Deltaprogramma bedraagt tussen 2015 en 2050 naar verwachting in totaal circa € 29 mld.

Colofon

Fotografie

Coverfoto: Tineke Dijkstra

p.4: Nationaal Deltaprogramma

Illustraties en tekst van de hoofdlijnen per hoofdstuk

Renske Postma, Tekstbureau Met Andere Woorden

(www.dekrachtvantaal.nl)

Karin Schwandt, Schwandt Information Design

(www.schwandt.nl)

Vormgeving en coördinatie

VormVijf (www.vormvijf.nl)

Uitvoering

Staf deltacommissaris

Nederland is een laaggelegen land met veel water. Het nationaal Deltaprogramma beschermt Nederland tegen overstromingen, zorgt voor voldoende zoetwater en draagt bij aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting. Op de website van het nationaal Deltaprogramma staat meer informatie over het werk aan onze delta.

Het nationaal Deltaprogramma is een samenwerkingsverband tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Ook kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven denken actief mee.

WWW.DELTAPROGRAMMA.NL

Dit is een uitgave van:

Deltacommissaris

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Ministerie van Landbouw, Visserij,

Voedselzekerheid en Natuur

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

september 2025

NATIONAAL DELTA PROGRAMMA

ALLES OP
ALLES
VOOR EEN
VEILIGE EN
LEEFBARE
DELTA